

ЗАНЕПАД ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Інноваційна діяльність має комплексний системний характер, яка охоплює пошук ідей, ліцензій, патентів, організацію дослідницької роботи, винахідництво, раціоналізацію, конструювання, технологію, інформаційну та наукову діяльність. Основою інноваційної діяльності на підприємстві є освоєння нових видів продукції, технології її виготовлення, організації та управління. Основою інноваційної діяльності є пошук принципово нових рішень, які створюють додатковий ефект.

До основних чинників, які негативно впливають на інноваційну діяльність, можна віднести відсутність джерел фінансування, слабкість матеріально-технічної та наукової бази, високий економічний ризик, відсутність попиту на продукцію, ускладнення та подорожчання науково-дослідних розробок, низький науково-інноваційний потенціал держави, регіонів, підприємств. Гальмівними організаційно-управлінськими чинниками є надмірна централізація, консервативність ієрархічних принципів побудови організації, перевага вертикальних потоків інформації, установча замкненість, труднощі в міжгалузевих взаємодіях, орієнтація на усталені ринки, орієнтація на короткотермінову окупність, відсутність науково-інноваційних організаційних структур, недостатність міжнародного науково-технічного співробітництва. Гальмують також юридичні чинники, такі як недосконалість законодавчої бази з питань інноваційної діяльності, охорони інтелектуальної власності, а також соціально-психологічні чинники: опір змінам, які можуть викликати такі наслідки як зміна статусу, необхідність нової діяльності, зміна стереотипів поведінки, існуючих традицій, страх невизначеності, страх відповідальності за помилку, опір усьому новому, низький професійний статус новатора, відсутність матеріальних стимулів і умов творчої праці, вплив наукових кадрів.

Відомий ряд чинників, які сприяють інноваційній діяльності. Це наявність резерву фінансових та матеріально-технічних заходів, наявність необхідної господарської та науково-технічної інфраструктури, розвиток конкуренції та скорочення тривалості життєвого циклу наукоємної продукції, збереження науково-технічного потенціалу та державна підтримка інноваційної діяльності; гнучкість організаційних структур, демократичний стиль управління, перевага горизонтальних потоків інформації, властивість планування, допущення коригувань, децентралізація, автономія, формування цільових проблемних груп, міжнародна науково-технічна кооперація, створення інноваційної інфраструктури; законодавчі заходи, особливі пільги закони, що заохочують інноваційну діяльність, забезпечують інтелектуальну власність; сприйнятливність до змін, нововведень, винагорода, суспільне визнання, можливість самореалізації, розвиток умов творчої праці, моральні та матеріальні стимули.

Сучасний стан інноваційних процесів в *Україні* вимагає суттєвої активізації. На підприємствах немає відповідних економічних основ для інноваційної діяльності. Якщо у 2004 році цією справою займалось менше 10% підприємств, а тепер ще менше, то у *США*, *Японії*, *Франції* впроваджують інновації 70-82% загальної кількості підприємств. Причин на це досить багато. В першу чергу це недостатність фінансових ресурсів, незадовільна податкова система, відсутність мотивації, брак висококваліфікованих фахівців і їх відтік за границю, недостатність інформаційного забезпечення, дифузія інновацій, відсутність ефективного механізму здійснення інноваційної діяльності та інші. Про це свідчать низькі показники реалізації інноваційної продукції (в *Україні* – 3,8%, в 2006-2011 роках ще знизилась на 2,9%, в *Євросоюзі* – 75%), крім того подіяв негативний вплив в державі (16%) та низька кваліфікованість персоналу (20%).

Для відродження інноваційної діяльності необхідно: вдосконалити нормативно-правову базу державного регулювання та стимулювання інноваційної діяльності, збільшити адресне та цільове фінансове забезпечення наукових розробок, створити ефективну інноваційну систему, сформувану систему державного замовлення науково-технічної та інноваційно-технологічної продукції, сформулювати на державному рівні стратегію та тактику науково-технічного інноваційного розвитку, створити умови для формування інноваційної інфраструктури, розробити план відродження та вдосконалення інноваційних розробок, відтворити зруйноване інноваційне поле цілого народного господарства. Однак основною є методика розробки інноваційного рішення, котра допомагає розробнику вийти на потрібну конструкцію, технологію чи організацію, виконану на найвищому рівні, тобто патенту.